בס"ד

וַיֵּרָא

עלון מס' 803
שנה י"ז

י"ט חשון
תשפ"ז

הַזּוֹרְעִים בְּדִמְעָה
בְּרִינָה יִקְצֹרוּ
בֹּא יָבֹא בְּרִינָה

בְּרִינָה יִקְצֹרוּ
רון ברינה
פניני על פרשת השבוע ומועדי השנה

הֶעָלוֹן מֻקְדָּשׁ לע"נ הַחָזָן אִישׁ (אַבְרָהָם יִשַׁעְיָהוּ)
הָרַב אַבְרָהָם יְשַׁעְיָהוּ מַרְלִיץ זצ"ל – ט"ו חשון

דבר העורך

כָּתוּב בַּפָּרָשָׁה (י"ט, כ"ז): וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר". מִפָּסוּק זֶה לָמְדוּ חֲכָמֵינוּ אֶת הַחֲשִׁיבוּת לְהִזְדָּרֵז בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹות וּבַחֲשִׁיבוּת הַהַשְׁכָּמָה לִתְפִלָּה בַּבֹּקֶר. הַזְּרִיזוּת לְפִי סִפְרֵי הַמּוּסָר הִיא אַחַת הַמִּדּוֹת הַיְּסוֹדִיּוֹת בַּעֲבוֹדַת ה', וּמוֹפִיעָה כְּשֶׁלָּב מֻרְכָּזִי בְּסֻלַּם הָעֲלִיָּה שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר (עֲבוֹדָה זָרָה כ:): "זְהִירוּת מְבִיאָה לִידֵי זְרִיזוּת, וּזְרִיזוּת מְבִיאָה לִידֵי נְקִיּוּת"...

הָרַמְחָ"ל מְקַדִּישׁ לְמִדַּת הַזְּרִיזוּת מִסְפַּר פְּרָקִים. מַהִי הַזְּרִיזוּת? לוֹמְדִים מֵהַגְּמָרָא (פְּסָחִים ד.): "זְרִיזִים מַקְדִּימִים לְמִצְוֹות".

הָאָדָם צָרִיךְ לְמַהֵר וְלִתְפֹּס אֶת הַמִּצְוָה כְּשֶׁהִיא בָּאָה לְיָדוֹ אוֹ עוֹלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, וְלֹא לְהַנִּיחַ לַזְּמַן שֶׁיַּעֲבֹר בֵּינְתַיִם, לְמַהֵר לְהַשְׁלִימָהּ מִתּוֹךְ יִרְאָה שֶׁמָּא לֹא יִזְכֶּה לִגְמֹר אוֹתָהּ. כִּי טֶבַע הָאָדָם הוּא גּוּף חָמְרִי הַנּוֹטֶה לִכְבֵדוּת וּלְעַצְלוּת. הַזְּרִיזוּת דּוֹרֶשֶׁת הִתְגַּבְּרוּת עַל הַטֶּבַע שֶׁנֶּאֱמַר (אָבוֹת ה, כ): "הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר רָץ כַּצְּבִי וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם".

הַ'שֻׁלְחָן עָרוּךְ' פָּתַח אֶת הַחֵלֶק הָרִאשׁוֹן (אֹרַח חַיִּים, סִימָן א', סְעִיף א') כַּהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה: "יִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר לַעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, שֶׁיִּהְיֶה הוּא מְעוֹרֵר הַשַּׁחַר".

בַּגְּמָרָא (מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת, מ"ז:) מוּבֵאת מַעֲלָה עֲצוּמָה לְמִי שֶׁמַּקְדִּים לְהַגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְנִמְנָה עִם עֲשָׂרֶת הָרִאשׁוֹנִים: "כָּל הַנִּכְנָס בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בַּעֲשָׂרָה הָרִאשׁוֹנִים, אִפְלוּ מֵאָה בָּאִים אַחֲרָיו - קִבֵּל שְׂכַר כֻּלָּם".

בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבִסְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים מֻסְבָּר שֶׁשָּׁעוֹת הַבֹּקֶר הַמֻּקְדָּמוֹת, וּבְעִקָּר עֲלוֹת הַשַּׁחַר וְהַנֵּץ הַחַמָּה, הֵן שָׁעוֹת שֶׁל "עֵת רָצוֹן" וְהִתְעוֹרְרוּת הַחֶסֶד בָּעוֹלָם. מִי שֶׁקָּם וּמִתְפַּלֵּל בַּשָּׁעוֹת הַלָּלוּ, זוֹכֶה שֶׁמּוֹשֵׁךְ עָלָיו "חוּט שֶׁל חֶסֶד" שֶׁמַּלְוֶה אוֹתוֹ לְאֹרֶךְ כָּל הַיּוֹם.

הַגְּמָרָא בְּמַסֶּכֶת פְּסָחִים (ד'.) לוֹמֶדֶת מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר"-אֶת הַכְּלָל שֶׁל "זְרִיזִים מַקְדִּימִים לְמִצְוֹות". הַמָּהָרָ"ל מִפְּרָאג מַסְבִּיר שֶׁפְּעֻלָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית בִּזְרִיזוּת וּבְהַשְׁכָּמָה, מְעִידָה עַל כָּךְ שֶׁהִיא לֹא נַעֲשֵׂית מִתּוֹךְ הָכְרַח אוֹ שִׁגְרָה, אֶלָּא מִתּוֹךְ בְּחִירָה חָפְשִׁית, הִתְלַהֲבוּת וְאַהֲבָה עֲצוּמָה.

הַשֵּׁל"ה הַקָּדוֹשׁ (סוֹף פָּרָשַׁת וַיֵּרָא) מַפְלִיג בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל מִי שֶׁמַּזְדָּרֵז וְקָם בַּבֹּקֶר "לְעֵת הַקֹּר", הוּא אוֹמֵר עַל כָּךְ שֶׁהַדָּבָר נֶחְשָׁב לוֹ "מֵעֵין עֲקֵידָה", עַד שֶׁנַּעֲשָׂה יָדִיד וּמַרְבֶּה בִּכְבוֹד שָׁמַיִם.

רַבֵּנוּ יוֹנָה כּוֹתֵב עַל מִי שֶׁמַּגִּיעַ מֻקְדָּם לַתְּפִלָּה שֶׁהוּא "יְדִיד ה' ".

מְסַפֵּר רַבִּי יִצְחָק קוֹלְדְּצְקִי: לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים הָיָה בְּלֵיל הַסֵּדֶר פִּגּוּעַ בְּמָלוֹן בְּנְתַנְיָה. נֶהֶרְגוּ בְּעֶרֶךְ שְׁלוֹשִׁים אִישׁ. הָיִיתִי אָצֵל הָרַב אֱלְיָשִׁיב וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ: "רַבֵּנוּ, עַל מָה צָרִיךְ לְדַבֵּר בְּדָרְשׁוֹת"? וְהוּא הֵשִׁיב לִי: "תְּדַבֵּר עַל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ לָתֵת כָּבוֹד לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא". שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ: "מָה נִקְרָא לָתֵת כָּבוֹד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא"? - "לָבוֹא בַּזְּמַן לַתְּפִלָּה", הֵשִׁיב. נִתְאַר לְעַצְמֵנוּ תְּפִלָּה בְּשָׁעָה 7. כֻּלָּם בַּמִּגְיָעִים 6:45, אוֹמְרִים בְּרָכוֹת, קְרֻבָּנוֹת, מַגִּיעָה הַשָּׁעָה שֶׁבַע, כֻּלָּם מוּכָנִים לִפְתֹּחַ בְּיַחַד בִּתְפִלָּה... אֵיזֶה כָּבוֹד שָׁמַיִם יֵשׁ בָּזֶה! וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבְטִיחַ: "כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד" (שְׁמוּאֵל א' ב, ל).

עַל פִּי ה"בֶּן אִישׁ חַי", אָדָם שֶׁבָּא בִּזְרִיזוּת לְתְפִלָּה זוֹכֶה לְמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה: כְּשֵׁם שֶׁהוּא הִזְדָּרֵז, כָּךְ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְזָרְזִים אֶת תְּפִלָּתוֹ וּמְרִיצִים אוֹתָהּ מֵרָחֹק עָצוּם עַד לְכִסֵּא הַכָּבוֹד.

בְּ"אוֹר זָרוֹעַ" מְסַפֵּר עַל יְהוּדִי פָּשׁוּט שֶׁזָּכָה לְהִכָּנֵס מִיָּד לְגַן עֵדֶן, זְכוּת הַשְׁמוּרָה בְּדֶרֶךְ כְּלָל לִיחִידֵי סְגֻלָּה. אוֹתוֹ יְהוּדִי הִתְגַּלָּה לְאַחַר פְּטִירָתוֹ וְהִסְבִּיר שֶׁזָּכָה לְכָךְ מִכֹּיוָן שֶׁהִקְפִּיד לְהַגִּיעַ כָּל בֹּקֶר מֻקְדָּם וּלְהִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלָּה כֻּלָּהּ בִּמְתִינוּת. הוּא תֵּאֵר כֵּיצַד כָּל מִלָּה, כָּל "בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ" וְכָל "אָמֵן", הָפְכוּ לִיהַלּוֹמִים שֶׁהִגִּיעוּ עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד וּפָתְחוּ עֲבוּרוֹ אֶת שַׁעֲרֵי גַּן הָעֵדֶן.

המשך דבר העורך

עוֹד מֵבִיא ה"בֶּן אִישׁ חַי" שֶׁלְּרַבִּי יוֹחָנָן הָיוּ עֲשָׂרָה בָּנִים שֶׁנִּפְטְרוּ. הוּא פָּחַד שֶׁגַּם בְּנוֹ הָאֶחָד עָשָׂר יָמוּת, וְהוּא שָׁאַל מָה לַעֲשׂוֹת אִתּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּחְיֶה? אָמְרוּ לוֹ שֶׁיִּשְׁלַח אוֹתוֹ לְבָבֶל, כִּי שָׁם בָּאִים בִּזְמַן לִתְפִלָּה וּמִשּׁוּם כָּךְ זוֹכִים לְחַיִּים אֲרֻכִּים. וְאָכֵן, רַבִּי יוֹחָנָן נִפְרַד מִבְּנוֹ וְשָׁלַח אוֹתוֹ לְבָבֶל. עַל זֶה הַדֶּרֶךְ מִסֵּפֶר שֶׁהָיָה אָדָם אֶחָד שֶׁאָבִיו נִפְטַר בְּגִיל צָעִיר. כְּשֶׁהוּא הִגִּיעַ לְגִיל שֶׁל אָבִיו תָּקַף אוֹתוֹ פַּחַד שֶׁיִּקָּרֶה לוֹ כְּפִי שֶׁקָּרָה לְאָבִיו. הוּא הִגִּיעַ לְסַטְיְפְלֶר זצ"ל, שֶׁאָמַר לוֹ: תָּבוֹא בִּזְמַן לִתְפִלָּה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, וְתִזְכֶּה לְחַיִּים אֲרֻכִּים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת ח.) שֶׁבְּנֵי בָבֶל הָיוּ חַיִּים שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה. מַדּוּעַ? כִּי הָיוּ בָּאִים בִּזְמַן לַתְּפִלָּה. שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ח, ל"ד-ל"ה): "אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתְחִי כִּי מֹצְאִי מָצָא חַיִּים".

בְּסוּרְיָה לִפְנֵי מֵאתַיִם שָׁנָה הָיָה מִנְהָג בַּקְּהִלָּה הַיְּהוּדִית, שֶׁלִּפְנֵי תְּפִלַּת שַׁחֲרִית - בְּשָׁעַת בֹּקֶר מֻקְדֶּמֶת מְאוֹד - הִתְקַיְּמִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שִׁעוּר תּוֹרָה בְּהִשְׁתַּתְּפוּת רַבִּים מִבְּנֵי הַקְּהִלָּה.

בַּסֵּפֶר "קוֹל יְהוּדָה" שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה צָדָקָה זצ"ל, מֵבִיא צְטוּט מֵרַבִּי יַעֲקֹב פְּתָאיָה זצ"ל, מֵחַכְמֵי חַלְאבּ, שֶׁכָּתַב: "מֵעִיד אֲנִי עָלַי שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁבַּיָּמִים הַהֵם - אַף אֶחָד לֹא מֵת צָעִיר". מְסִירוּת הַנֶּפֶשׁ לָקוּם מִדֵּי בֹּקֶר וְלָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת לַתּוֹרָה וּלְתְפִלָּה - שָׁמְרָה עֲלֵיהֶם מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין.

מִכָּאן, הַזְּרִיזוּת אֵינָהּ רַק מְהִירוּת חִיצוֹנִית, אֶלָּא חִבָּה עֲמֻקָּה לַמִּצְוָה, הִתְגַּבְּרוּת עַל כְּבֵדוּת הַגּוּף, לְהַקְדִּים וְלַעֲשׂוֹת לְלֹא דְּחוּי. הַזְּרִיזוּת מְבִיאָה לְהִתְלַהֲבוּת, לִשְׁלֵמוּת הַמִּצְוָה, וְלַעֲלִיָּה בְּסֻלַּם הַמִּדּוֹת. וּמוּטָל עָלֵינוּ לְהִתְגַּבֵּר כָּל בֹּקֶר כַּאֲרִי וּלְהִתְפַּלֵּל בְּמְתִינוּת. הַהַשְׁכָּמָה בַּבֹּקֶר נֶחְשֶׁבֶת לְאַחַת הַמְּקוֹרוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר לְשֶׂפַע, בְּרָכָה, סִיּוּעַ מִשָּׁמַיִם וְהַצְלָחָה בְּכָל עִנְיְנֵי הַיּוֹם.

וַיֵּרָא - תוכן ענייני הפרשה

א. אַבְרָהָם מַחֲלִים מִבְּרִית הַמִּילָה, וַה' מְבַקְּרוֹ - בְּקוּר חוֹלִים.

ב. אַבְרָהָם מְחַכֶּה לָאוֹרְחִים, וְהַכְנָסַת הָאוֹרְחִים (ג' הַמַּלְאָכִים) שֶׁקִּיֵּם אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בִּזְרִיזוּת לְמַרּוֹת חָלְיוֹ.

ג. אַבְרָהָם וְשָׂרָה מִתְבַּשְּׂרִים מֵאֶחָד הַמַּלְאָכִים (**מִיכָאֵל**, בבא מציעא פ"ו:), שֶׁיִּוָּלֵד לָהֶם בֵּן בַּשָּׁנָה הַבָּאָה, וְתִצְחַק שָׂרָה (י"ח, א-ט"ו).

ד. בִּזְכוּת שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ מְחַנֵּךְ אֶת בָּנָיו בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר: אֲמִירָה וְתִקּוּן הַמִּדּוֹת, ה' מְגַלֶּה לוֹ אֶת הֶעָתִיד לָבוֹא לְסְדוֹם.

ה. אַבְרָהָם מִתְפַּלֵּל שֵׁשׁ פְּעָמִים לְהַצָּלַת עָרֵי סְדוֹם, אִם יִהְיוּ בָּעִיר מְעַט צַדִּיקִים.

ו. הַמַּלְאָכִים מִתְאָרְחִים אֵצֶל לוֹט, הֲפִיכַת סְדוֹם וַעֲמֹרָה וְהַצָּלַת לוֹט וּמִשְׁפַּחְתּוֹ (ט"ז-י"ט, א-ל"ח).

ז. אַבְרָהָם וְשָׂרָה בִּגְרָר, נִגְעֵי אֲבִימֶלֶךְ וְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ וַעֲבָדָיו - בַּעֲבוּר שָׂרָה, וּרְפוּאָתָם בִּתְפִלַּת אַבְרָהָם (פֶּרֶק כ').

ח. הֻלֶּדֶת יִצְחָק, שִׂמְחַת שָׂרָה, וּמִשְׁתֵּה גָּדוֹל לְהֻלֶּדֶת יִצְחָק.

ט. אַבְרָהָם מְגָרֵשׁ מִבֵּיתוֹ אֶת הַגֶּר וּבְנָהּ עַל פִּי דִּבּוּרָהּ שֶׁל שָׂרָה.

י. בְּרִית שָׁלוֹם בֵּין אַבְרָהָם לְבֵין אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גְּרָר.

יא. **עֲקֵדַת יִצְחָק** - הַנִּסָּיוֹן הָעַשִׂירִי (כ"ב, א-י"ט).

יב. הַבְּשׂוֹרָה עַל הֻלֶּדֶת רִבְקָה מִבְּתוּאֵל בֶּן נָחוֹר (כ"ב, כ-כ"ד).

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא..." (י"ח, א) – בְּקוּר חוֹלִים – סְפוּרִים וְהַנְהָגוֹת

וּבָרְשָׁ"י: לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה".

הַ'בֵּית יוֹסֵף' (בְּסִימָן של"ה) מֵבִיא אֶת הָרַמְבָּ"ן (בְּתוֹרַת הָאָדָם) שֶׁבְּקוּר חוֹלִים זֶה כְּדֵי שֶׁיִּכָּבְדוּ (לָתֵת יַחַס מְכֻבָּד) וְיִרְבְּצוּ (לָשֶׁבֶת/לִשְׁכַּב בְּנַחַת) לְפָנָיו, וְיַעֲשׂוּ לוֹ צָרְכָיו לְחָלְיוֹ, וְיִמְצָא נַחַת רוּחַ עִם חֲבֵרָיו, וְיִכָּוֵן דַּעְתּוֹ לְרַחֲמִים וְיִבַקֵּשׁ עָלָיו.

הִלְכָךְ הַמְבַקֵּר חוֹלֶה וְלֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים, לֹא קִיֵּם הַמִּצְוָה. וְיֵשׁ לְתָמֵהַּ מֵהֵיכָן לוֹמֵד שֶׁאִם לֹא הִתְפַּלֵּל לֹא יֵצֵא חוֹבָתוֹ, וְכִי עִקַּר מִצְוֹת בִּקּוּר חוֹלִים מִשּׁוּם תְּפִלָּה הִיא, וְהַלֹּא אַף הָרַמְבָּ"ן כָּתַב תְּחִלָּה שֶׁמִּצְוָה לְבַקֵּר הַחוֹלֶה כְּדֵי לִדְאֹג לִצְרָכָיו וּלְסַעֲדוֹ.

וְכֵן יֵשׁ לָדוּן עַל הַמְבַקֵּר חוֹלֶה וְהִתְפַּלֵּל עָלָיו וְלֹא כִּבֵּד וְרִבֵּץ לְפָנָיו, הַאִם יָצָא חוֹבַת הַמִּצְוָה. וְלִכְאוֹרָה כְּשֵׁם שֶׁלֹּא יָצָא אִם לֹא הִתְפַּלֵּל, כָּךְ לֹא יָצָא אִם לֹא הִשְׁתַּדֵּל בִּצְרָכָיו.

בִּקּוּר חוֹלִים בְּשִׁנַּיִם - בַּשְּׁאִילְתּוֹת דְּרַבִּי אֲחָאִי גָּאוֹן (צ"ג) כָּתַב: הַהוֹלֵךְ לְבַקֵּר חוֹלֶה יִקַּח עִמּוֹ אֶחָד שֶׁיִּתְלַוֶּה עִמּוֹ.

וְהַ'צְּפְנַת פַּעְנֵחַ' כָּתַב מָקוֹר לִדְבָרָיו מֵהַכָּתוּב (מ"ח, א) 'וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֶה וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת מְנַשֶּׁה וְאֶת אֶפְרָיִם', מִכָּאן שֶׁבִּקּוּר חוֹלִים מְקֻיָּמִים עַל יְדֵי שְׁנַיִם.

וְלִכְאוֹרָה אֵין זֶה מְעַכֵּב בְּקִיּוּם הַמִּצְוָה, אֶלָּא הָוֵי מֵעֵין הִדּוּר אוֹ עֵצָה טוֹבָה, שֶׁעִקַּר מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים הוּא לִרְאוֹת אֶת צָרְכֵי הַחוֹלֶה, לְהַאֲכִילוֹ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ, וּכְשֶׁשָּׁנַיִם הוֹלְכִים - 'טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד'. וְעוֹד פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא שֶׁיּוֹסֵף לָקַח אוֹתָם כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ וְלֹא בִּשְׁבִיל קִיּוּם מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים (וּכְמוֹ כֵּן רָשִׁ"י שָׁם).

אֶחָד הַמְלַמְּדִים בְּתַלְמוּד תּוֹרָה 'עֵץ חַיִּים' (בַּדּוֹר הַקּוֹדֵם) סִפֵּר: "בְּנֵנוּ חָלָה קָשׁוֹת. לַיְלָה אַחֲרֵי לַיְלָה הָיִינוּ מְרֻתָּקִים לְיַד מִטַּת חָלְיוֹ עַד אַחַר חֲצוֹת. הַדָּבָר הִשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ קָשׁוֹת הֵן מִבְּחִינָה נַפְשִׁית וְהֵן מִבְּחִינָה גּוּפָנִית.

לַיְלָה אֶחָד, הוֹפִיעַ אֶצְלֵנוּ הַצַּדִּיק רַבִּי אַרְיֵה לֵוִין זצ"ל בְּלִוּוּי רַעְיָתוֹ וְאָמַר לָנוּ: "לְכוּ לִישֹׁן וַאֲנַחְנוּ נִשְׁהֶה בְּבֵית הַחוֹלִים עִם בְּנְכֶם". כַּמּוּבָן שֶׁסֵּרַבְנוּ לְכָךְ. אוֹ-אָז הוֹסִיף רַבִּי אַרְיֵה וְאָמַר לָנוּ: "עֲלֵיכֶם לְהָבִין, יֵשׁ לִי דְּבָרִים חֲשׁוּבִים וּדְחוּפִים שֶׁאֲנִי חַיָּב לְשׂוֹחֵחַ עַל כָּךְ עִם רַעְיָתִי, אוּלָם אֵינִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּבֵיתֵנוּ מֵאַחַר וִילָדֵינוּ הַקְּטַנִּים מְצוּיִים בְּחַדְרֵנוּ (הָיְתָה לָהֶם דִּירַת חֶדֶר קְטַנָּה) וְאֵינֶנּוּ רוֹצִים שֶׁהֵם יַאֲזִינוּ לְמָה שֶׁאֲנוּ מְדַבְּרִים, לָכֵן אָנוּ מַעֲדִיפִים לִהְיוֹת פֹּה עִם בְּנְכֶם וּלְשׂוֹחֵחַ"... [עַל פִּי 'צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם']

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם" (י"ח, א)

מָה הָיְתָה מַטָּרַת הַהִתְגַּלּוּת? רָשִׁ"י מְפָרֵשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִגְלָה אֵלָיו לְבַקְּרוֹ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִלָּתוֹ וְשָׁאַל בִּשְׁלוֹמוֹ.

וְאִלּוּ **הָרַמְבָּ"ן** מְפָרֵשׁ: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לִגְמֹל טוֹב לְאַבְרָהָם עַל שֵׁמָּל עַצְמוֹ, וְלוֹמַר לוֹ שֶׁמַּעֲשָׂיו רְצוּיִים לְפָנָיו.

וּבְ**אַבְרַבַּנְאֵל** כָּתַב: הַתּוֹרָה לֹא כָּתְבָה 'וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָהָם', כָּרָאוּי לוֹמַר בְּתְחִלַּת נְבוּאָה, אֶלָּא 'וַיֵּרָא אֵלָיו ה'', הוֹאִיל וּנְבוּאָה זוֹ אֵינָהּ דְּבוּר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, אֶלָּא לְהוֹדִיעוֹ שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲשָׂיו וּלְרַפְּאוֹ וּלְחַזֵּק אוֹתוֹ מֵחָלְיוֹ לְאַחַר שֶׁנִּמּוֹל. מִטָּרָה נוֹסֶפֶת לְהִתְגַּלּוּת, לְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם אֶת רִשְׁעַת אַנְשֵׁי סְדוֹם וְחָרְבַּן הָעָתִיד לָבוֹא עֲלֵיהֶם וְעַל עָרֵי הַכִּכָּר, כְּדֵי שֶׁיְּלַמֵּד אַבְרָהָם סָנֵגוֹרְיָה עֲלֵיהֶם וְיַזְהִיר אֶת בָּנָיו וְאַנְשֵׁי בֵּרִיתוֹ לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ ה'. ['תּוֹרָתְךָ שַׁאֲלָתִי']

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה'..." (י"ח, א) – שְׁלִיחוּת בְּבִקּוּר חוֹלִים וְשִׁמְחַת חָתָן וְכַלָּה – סִפּוּר

בְּשִׂמְחַת הַנִּשּׂוּאִין שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר גּוֹרְדוֹן זצ"ל (אַב בֵּית דִּין ור"מ בְּסַלְבּוּדְקָא קְלַם וְטַלְז) הִשְׁתַּתֵּף רַבִּי מֹשֶׁה יִצְחָק אֲבִיגְדּוֹר זצ"ל, רַבָּהּ שֶׁל הָעִיר קוֹבְנָה וּבַעַל הַ'פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים', וְסִפֵּר כִּי דַּרְכּוֹ הָיְתָה לְשַׁלֵּם שָׂכָר לַבַּדְחָנִים שֶׁהֵם יְשַׂמְּחוּ אֶת הֶחָתָן וְהַכַּלָּה וְהֵם יִהְיוּ שְׁלוּחָיו לְשַׂמְּחָם.

שָׁמַע זֹאת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר גּוֹרְדוֹן וְהֵעִיר לְבַעַל הַ'פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים' כִּי אֵינוֹ בָּטוּחַ שֶׁיָּכוֹל לָצֵאת יְדֵי חוֹבָה בְּכָךְ שֶׁנּוֹתֵן מָמוֹן לַבַּדְחָנִים וּמְמֻנֶּה אוֹתָם לִהְיוֹת שְׁלוּחָיו לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה, כִּי שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה אֵין לָהּ שִׁעוּר, וְנִמְצָא שֶׁהַמְבַדֵּחַ מְשַׂמֵּחַ אֶת הֶחָתָן וְהַכַּלָּה בְּעַד עַצְמוֹ וְלֹא בְּעַד הַמְשֻׁלָּחַ.

הִגִּיעוּ הַדְּבָרִים לִידֵי ה'**אַדְרֶ"ת**' (הַגָּאוֹן רַבִּי **א**ַבְרָהָם **ד**ָּוִד **ר**ַ'בִּינוֹבִיץ **ת**'אוֹמִים), וְתָרַץ עַל פִּי קוּשְׁיָא עַל מִנְהָגוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא אִגֶּר שֶׁיָּצָא יְדֵי מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים בָּזֶה שֶׁשָּׁלַח שָׁלִיחַ, וְהִקְשָׁה הָ'אַדְרֶ"ת: הֲרֵי גַּם הַשָּׁלִיחַ מְצֻוֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים, וּכְשֶׁהַשָּׁלִיחַ מְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה - הֲרֵי הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַמִּצְוָה עֲבוּר עַצְמוֹ וְלֹא עֲבוּר הַמְשֻׁלָּחַ, וְכֵיצַד קִיֵּם רַבִּי עֲקִיבָא אִגֶּר אֶת מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים? וְתָרַץ הָ'אַדְרֶ"ת, שֶׁהֶעוֹשֶׂה עֲבוּר אַחֵר הֲרֵי הוּא 'כְּאִלּוּ כֵּן שֶׁלֹּא לְצֹאת בְּעַצְמוֹ', וּלְפִיכָךְ הַמִּצְוָה עוֹלָה עֲבוּר הַמְשֻׁלָּחַ, וּבְכָךְ הִצְדִּיק אֶת מִנְהָג 'פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים' שֶׁנָּתַן מָמוֹן לְבַדְחָנִים שֶׁיִּהְיוּ שְׁלוּחָיו לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה.

וְהַטַּעַם שֶׁקִּיֵּם הַ'פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים' אֶת הַמִּצְוָה, כֵּיוָן שֶׁשְּׁלִיחָיו הַבַּדְחָנִים כִּמְכַוְּנִים שֶׁלֹּא לְקַיֵּם בְּעַצְמָם אֶת הַמִּצְוָה, אֶלָּא עֲבוּר מְשֻׁלְּחָם. וּכְמוֹ כֵּן גַּם רַבִּי עֲקִיבָא אִגֶּר קִיֵּם מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים עַל יְדֵי שְׁלִיחַ. הָאַדְרֶ"ת הִקְשָׁה עוֹד עַל מִנְהָגוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא אִגֶּר, אֵיךְ יָכוֹל הָיָה לִשְׁלֹחַ שְׁלִיחִים לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים, שֶׁהִיא מִצְוָה הַמֻּטֶּלֶת עָלָיו, וַהֲלֹא בְּכָל מִצְוָה שֶׁהִיא חוֹבַת הַגּוּף אֵין מוֹעִילָה שְׁלִיחוּת.

וְתָרַץ שֶׁכֵּיוָן שֶׁתַּכְלִית מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים הִיא לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר הַחוֹלֶה שֶׁיִּחְיֶה וְלֹא יָמוּת, וּבִפְרָט שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא אִגֶּר הָיָה מְקֻבָּל בְּכָל יוֹם רְשִׁימַת חוֹלִים וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁיִּחְיוּ, לָכֵן זָכָה לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים בִּשְׁלֵמוּת.

עוֹד מוּבָא שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא אִגֶּר הִפְסִיק מִנְהָגוֹ לְבַקֵּר חוֹלִים מִפְּנֵי רֹב טִרְדוֹתָיו וְעִסְקֵי הַצִּבּוּר, אוּלָם נָכְדּוֹ רַבִּי לֵיבֶל אִגֶּר מִלּוּבְּלִין (בַּעַל 'תּוֹרַת אֱמֶת' וְ'אִמְרֵי אֱמֶת') כָּתַב שֶׁהַטַּעַם הָאֲמִתִּי לְכָךְ שֶׁהִפְסִיק רַבִּי עֲקִיבָא אִגֶּר לְבַקֵּר חוֹלִים בְּעַצְמוֹ וְרַק שָׁלַח שְׁלִיחִים, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ חוֹלִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הִתְמַרְמְרוּת וְקֻשְׁיוֹת מַדּוּעַ מַגִּיעַ לָהֶם עֳנָשִׁים כָּאֵלּוּ וּמַדּוּעַ לֹא קָמוּ מֵחָלְיָם, וְקֻשְׁיוֹת אֵלּוּ בָּאוֹת מֵחֹסֶר אֱמוּנָה, לָכֵן מֵאֵין לִילֵךְ לְבַקְּרָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי חֵרוּף וְגִדּוּף כְּלַפֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ['שִׂיחַ דָּבָר']

מִצְוֹת הֵם מְחַפְּשִׂים"?!

נִשְׁאַל הַגָּאוֹן **רַבִּי חַיִּים קַנְיֶבְסְקִי** זצ"ל: הַאִם מֻתָּר לַעֲזֹב חוֹלֶה (בְּתוֹרָנוּת שֶׁל שְׁמִירָה) בִּזְמַן שֶׁהוּא יָשֵׁן כְּדֵי לִזְכּוֹת בִּתְפִלַּת עַמִּידָה בַּצִּבּוּר? הֵשִׁיב רַבִּי חַיִּים בְּסִפּוּר מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה: "בִּתּוֹ שֶׁל הַ'חֶפֶץ חַיִּים' סִפְּרָה לְאִמִּי עָלֶיהָ הַשָּׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁהָיָה אָבִיהָ זָקֵן וְחוֹלֶה בְּסוֹף יָמָיו, נֶעֱרְכָה תּוֹרָנוּת בֵּין בַּחוּרֵי הַיְשִׁיבָה לִשְׁהוֹת עִמּוֹ וְלִדְאֹג לְכָל צָרְכָיו. פַּעַם אַחַת הִתְעוֹרֵר הַ'חֶפֶץ חַיִּים' מִשְּׁנָתוֹ וְגִלָּה כִּי כָּל הַבַּחוּרִים שֶׁהָיוּ עִמּוֹ נֶעֱלָמוּ. כְּשֶׁשָּׁאַל הֵיכָן הָיוּ, עָנוּ לוֹ שֶׁהֵם הָלְכוּ לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה בַּצִּבּוּר.

נַעֲנָה הַ'חֶפֶץ חַיִּים' וְאָמַר: "יֵשׁ כָּאן יְהוּדִי זָקֵן וְחוֹלֶה וּמְשָׁאִירִים אוֹתוֹ כָּךְ? מִצְוֹת הֵם מְחַפְּשִׂים"?!... ['רַבִּי חַיִּים']

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא..." (י"ח, א)

כָּתַב רַשִׁ"י: יוֹם שְׁלִישִׁי לְמִילָתוֹ הָיָה. מוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה מ"ו, ב): אָמַר אַבְרָהָם: אִם חֲבִיבָה הִיא הַמִּלָּה, מִפְּנֵי מָה לֹא נִתְּנָה לָאָדָם הָרִאשׁוֹן? וְעַיֵּן בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (לְעֵיל י"א, ו): פִּילוֹסוֹף אֶחָד שָׁאַל אֶת רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: אִם חֲבִיבָה הִיא הַמִּלָּה, מִפְּנֵי מָה לֹא נִתְּנָה לָאָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה יָצִיר כַּפָּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְחָבִיב לְפָנָיו וְרָאוּי הוּא וְשָׁלֵם בְּכָל יְצִירוֹתָיו. אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה הִנִּיחַ מְגַלַּח פְּאַת רֹאשׁוֹ וּמַנִּיחַ פְּאַת זְקָנוֹ? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁגָּדַל עִמִּי בְּשִׁטּוּת.

אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, תִּסְמֹא אֶת עֵינֶיךָ וְתִקְטַע אֶת יָדֶיךָ וְתִשְׁבֹּר אֶת רַגְלֶיךָ, בְּגִלַּל שֶׁגָּדְלוּ עִמְּךָ בְּשִׁטּוּת.

וּמְבָאֵר רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁהֵשִׁיב לוֹ שֶׁתְּשׁוּבַת רַבִּי הוֹשַׁעְיָה לִשְׁאֵלַת הַפִּילוֹסוֹף שֶׁהָיְתָה - מִמָּה שֶׁאָדָם לֹא נוֹלַד מָהוּל - אָנוּ לְמֵדִים שֶׁאֵין הַמִּלָּה חֲבִיבָה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמֵעַצְמְכֶם אַתֶּם בּוֹדִים שֶׁאַתֶּם מָלִים עַצְמְכֶם, וְעַל זֶה הֵשִׁיב לוֹ, שֶׁאִם כִּדְבָרֶיךָ - שֶׁכָּל מָה שֶׁנִּבְרָא עִם הָאָדָם בַּתְּחִלָּה הוּא חָבִיב, מִפְּנֵי מָה הִנִּיחַ מְגַלַּח אֶת שֵׂעָר רֹאשׁוֹ וּמַנִּיחַ אֶת הַזָּקָן, וְלֹא שֵׂעָר רֹאשׁ שֶׁהוּא חָבִיב יוֹתֵר, שֶׁנִּבְרָא עִמְּךָ מִשָּׁעָה שֶׁנּוֹלַדְתָּ? וְעַל זֶה אָמַר לוֹ הַפִּילוֹסוֹף: מִפְּנֵי שֶׁגָּדַל עִמִּי בְּשִׁטּוּת, כְּשֶׁהָיִיתִי נַעַר. עַל זֶה אָמַר לוֹ: אִם כֵּן - יִקְטְעוּ אֶת רֹאשְׁךָ וְיִשְׁבְּרוּ אֶת רַגְלֶיךָ, לְפָנֵי שֶׁגָּדְלוּ עִמְּךָ בְּשִׁטּוּת כְּשֶׁהָיִיתָ נַעַר. וְעַל כָּרְחֲךָ כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, אֲפִלּוּ שֶׁחֲבִיבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְכָל זֹאת צְרִיכִים תִּקּוּן.

וְהַטַּעַם שֶׁאַבְרָהָם נִצְטַוֶּה לַעֲשׂוֹת מִילָה, מִפְּנֵי שֶׁרַק אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחָפֵץ בַּהֲדָרוֹ.

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא..." (י"ח, א)

מוּבָא בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא (וַיֵּרָא ב'): אָמַר רַבִּי אֶחָא: בּוֹא וּרְאֵה שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֹּחַ בְּאַבְרָהָם, שֶׁבַּיּוֹם שֶׁמָּל אַבְרָהָם אֶת עַצְמוֹ - מַל אֶת יִשְׁמָעֵאל וְאֶת כָּל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ - שֶׁהָיוּ 318 (כְּמִנְיָן הַשֵּׁם אֱלִיעֶזֶר), וְעוֹד רַבִּים מִמִּקְנַת כַּסְפּוֹ, וְהָיָה הַדָּם מְנַטֵּף עַד שֶׁהֶעֱמִיד אַבְרָהָם מִן הָעֲרֵלוֹת גִּבְעָה, וְנָהָר שֶׁל דָּם יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאָכַי הַשָּׁרֵת: בּוֹאוּ וּנְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה. אָמְרוּ לוֹ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה הוֹלֵךְ לִמְקוֹם הַטִּנּוֹפֶת - לְמָקוֹם שֶׁל דָּם וְשֶׁל שֶׁקֶץ?! אָמַר לָהֶם: חַייֵכֶם, עֶרֶב עָלַי אוֹתוֹ דָּם שֶׁל עֲרֵלוֹת מִמּוֹר וּלְבוֹנָה.

וּכְעֵין זֶה מוּבָא בְּמִדְרַשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה מ"ז, ז): בְּשָׁעָה שֶׁמָּל אַבְרָהָם אוֹתָן יְלִידֵי בֵּיתוֹ הֶעֱמִידָן גִּבְעָה שֶׁל עֲרֵלוֹת וְזָרְחָה עֲלֵיהֶן חַמָּה וְהִתְלִיעוּ, וְעָלָה רֵיחָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּקְטֹרֶת הַסַּמִּים וְכָעוֹלָה שֶׁהִיא כָּלִיל לָאִישִׁים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בְּשָׁעָה שֶׁיִּהְיוּ בָּנָיו שֶׁל זֶה בָּאִים לִידֵי עֲבֵרוֹת וְלִידֵי מַעֲשִׂים רָעִים, אֲנִי נִזְכָּר לָהֶם הֲרֵיחַ הַזֶּה, וּמִתְמַלֵּא עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

מענייני סנדקאות של הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל

סִפֵּר נַהֶגוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים קַנְיֶבְסְקִי זצ"ל: מִזֶּה שָׁנִים רַבּוֹת שֶׁזָּכִיתִי לִנְסֹעַ עִם רַבֵּנוּ בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְשַׁמֵּשׁ כְּסַנְדָּק.

עִנְיַן הַסַּנְדָּקָאוּת הָיָה אֶצְלוֹ אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַמְיֻחָדִים, וְהָיָה נוֹסֵעַ לְכָל מָקוֹם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְגִבּוּלוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּלְבַד. אַף עַל פִּי שֶׁכָּל רֶגַע וָרֶגַע מִזְּמַנּוֹ הָיָה מְנֻצָּל לְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְלֹא הִפְסִיד רֶגַע אֶחָד, אֲבָל כְּשֶׁכִּבְּדוּ אוֹתוֹ בְּסַנְדָּקָאוּת לֹא סָרַב. פְּעָמִים רַבּוֹת יָצָאנוּ בַּבֹּקֶר וְחָזַרְנוּ בָּעֶרֶב, וּפַעַם שָׁאַלְתִּי אֶת רַבֵּנוּ מַדּוּעַ מַיְחֵס חֲשִׁיבוּת כֹּה רַבָּה לְסַנְדָּקָאוּת? וְהֵשִׁיב לִי: רָאִיתִי אֵצֶל הַ'חָזוֹן אִישׁ' זצ"ל שֶׁכִּבֵּד בְּסַנְדָּקָאוּת מְחוּץ לָעִיר בְּחַג הַסֻּכּוֹת וּבְטֵל יוֹם שָׁלֵם מֵהַסֻּכָּה, וְכַיָּדוּעַ רַבֵּנוּ הִקְפִּיד לִלְבֹּשׁ וּלְפָשֵׁט מְעִילוֹ וְכוּבָעוֹ בַּסֻּכָּה, וְאָמַר לִי 'חָבָל לְבַטֵּל אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד מֵהַסֻּכָּה'.

מִלְּבַד זֹאת הָיָה מַזְכִּיר אֶת הָעִנְיָנִים הַנִּשְׁגָּבִים בְּסַנְדָּקָאוּת שֶׁמְּכַפְּרִים לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו וּמַאֲרִיכִין יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו וּכְמִקְטִיר קְטֹרֶת.

בְּאַחַת מֵהַפְּעָמִים שֶׁנִּכְנַסְנוּ לְהגרי"ש אֶלְיָשִׁיב זצ"ל, שָׁאַל אֶת רַבֵּנוּ: אֵיךְ הַנְּסִיעוֹת לְסַנְדָּקָאוּת לֹא מַפְרִיעוֹת לְךָ לִלְמֹד? וְעוֹנֶה לוֹ רַבֵּנוּ: הֲרֵי כָּתוּב 'מַאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו', וּבִזְמַן הַזֶּה שֶׁמַּאֲרִיכִין לוֹ - יִהְיֶה לוֹ זְמַן לְהַשְׁלִים אֶת הַלִּמּוּד. הַנְּסִיעוֹת הָיוּ מְחֻשְׁבָּנוֹת! יוֹם קֹדֶם הָיָה שׁוֹאֵל אוֹתִי: לְאָן נוֹסְעִים מָחָר? כְּשֶׁאָמַרְתִּי שֶׁלְּמָחָר נוֹסְעִים רָחוֹק - לְבֵאֵר שֶׁבַע אוֹ יְרֹחָם בַּדָּרוֹם, אוֹ לְחֵיפָה אוֹ צְפַת טְבֶרְיָה בַּצָּפוֹן, הָיָה מְחַשְּׁבֵן לִלְמֹד רֹב הַלַּיְלָה, וּבִנְסִיעָה בַּבֹּקֶר יַשְׁלִים אֶת הַשֵּׁנָה. מֵאִידָךְ, כְּשֶׁהַנְּסִיעוֹת בַּבֹּקֶר הָיוּ קְצָרוֹת - הָיָה עֵר בַּנְּסִיעָה, וְאָמַר לִי: זֶה טוֹבָה בִּשְׁבִילִי, אֲנִי מַלְבֵּן וְחוֹזֵר עַל מָה שֶׁכָּפַתְּתִי.

וּבְאוֹתָם זְמַנִּים רַבֵּנוּ הָיָה בְּאֶמְצַע כְּתִיבַת 'דֶּרֶךְ אֱמוּנָה' וּבִזְמַן הַנְּסִיעָה הָיָה מַלְבֵּן חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ. כְּשֶׁהָיִינוּ מַגִּיעִים לָרַמְזוֹר הָיָה מְבַקֵּשׁ אֶת הַגְּמָרָא, וְאוֹמֵר: 'יֵשׁ פֹּה אֲדֻמִּים, חָבָל עַל הַזְּמַן', וְלוֹמֵד עוֹד כַּמָּה שׁוּרוֹת וּכְשֶׁהָיִינוּ מַתְחִילִים לִנְסֹעַ - הָיָה מַפְסִיק וְנוֹתֵן לִי אֶת הַגְּמָרָא וְאוֹמֵר לִי: הַיֵּצֶר הָרַע לֹא נוֹתֵן לִלְמֹד.

וְהַסִּבָּה שֶׁלֹּא לָמַד בַּנְּסִיעָה עַצְמָהּ - כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַר עַל בְּרִיאוּת הָעֵינַיִם בְּמְאוֹד מְאוֹד, וְאָמַר לִי: כְּשֶׁהָרֶכֶב נוֹסֵעַ יֵשׁ קְפִיצוֹת קַלּוֹת מֵהַכְּבִישׁ, וְזֶה עָלוּל לְהַזִּיק לָעֵינַיִם.

בִּירוּשָׁלַיִם הָיְתָה לְרַבֵּנוּ אַכְסַנְיָה - בֵּית הָרַב אוּרְלֶנְסְקִי בְּאוּנְסְדְּרוֹף. הָיִינוּ בָּאִים לְשָׁם בֵּין בְּרִית לִבְרִית, אִם הָיוּ הֶפְרְשֵׁי זְמַן, אוֹ לְעִתִּים רַק לָנוּחַ קְצָת וּלְהַמְשִׁיךְ.

בְּאַחַת הַפְּעָמִים שֶׁהָיִינוּ שָׁם שָׁאַלְתִּי אֶת רַבֵּנוּ הַאִם אֶפְשָׁר לָתֵת לוֹ מַשֶּׁהוּ לִטְעֹם כִּי כְּבָר הָיָה אַחַר מִנְחָה, וְהֵשִׁיב: בְּסֵדֶר. אָמַרְתִּי לוֹ שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ רַק לְחַמֵּם אֶת הָאֹכֶל, וְאָמַר לִי אַל תְּחַמֵּם יוֹתֵר מִדַּי, כִּי יִקַּח לִי יוֹתֵר מִדַּי זְמַן לֶאֱכֹל וַחֲבָל עַל הַזְּמַן.

גַּם כְּשֶׁהָיִינוּ מַגִּיעִים לִבְרִיתוֹת רַבֵּנוּ הָיָה נִשְׁאָר בָּרֶכֶב עַד שֶׁמּוֹכָנִים וּבֵינְתַיִם הָיָה לוֹמֵד, וּכְשֶׁהָיוּ מוֹכָנִים אָמַרְתִּי לוֹ שֶׁאֶפְשָׁר לָצֵאת, וּמֵרֹב שְׁקִיעוּתוֹ הָיָה אֹרֶךְ מִסְפַּר דַּקּוֹת עַד שֶׁהָיָה מַפְסִיק אֶת הַלִּמּוּד. בִּבְרִיתוֹת שֶׁשִּׁמֵּשׁ כְּסַנְדָּק הָיָה לוֹבֵשׁ אֶת הַטַּלִּית שֶׁיָּרַשׁ מֵאָבִיו, הַסְּטַיְפְּלֶער זצ"ל. הִיא הָיְתָה הַטַּלִּית שֶׁל שַׁבָּת שֶׁל הַסְּטַיְפְּלֶער, וּבְמֶשֶׁךְ הַשָּׁנִים הַטַּלִּית בָּלְתָה מְאֹד וְהָיוּ בָּהּ הַרְבֵּה תִּקּוּנִים שֶׁל קְרָעִים מֵרֹב יֹשֶׁן.

לֹא פַּעַם בִּבְרִיתוֹת נִגְּשׁוּ אֵלַי אֲנָשִׁים וּבִקְּשׁוּ לִקְנוֹת לְרַבֵּנוּ טַלִּית חֲדָשָׁה. הִסְבַּרְתִּי לָהֶם שֶׁזּוֹ טַלִּית מְיֻחֶסֶת, וְרַבֵּנוּ אָמַר לִי בְּאַחַת הַפְּעָמִים 'הַטַּלִּית הַזֹּאת רָאֲתָה אַלְפֵי פְּעָמִים אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא'. רַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ הָיָה הוֹלֵךְ לַאֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא תְּטַפֵּל בְּטַלִּית הֵן בַּתִּקּוּנִים וְהֵן בְּכִבּוּס, וְלֹא נָתַן לְאַף אֶחָד לְטַפֵּל בְּטַלִּית.

מִנְהָגָם שֶׁל מוֹהֲלִים לִרְשֹׁם בַּבְּרִית אֶת שֵׁם הַתִּינוֹק וְכָךְ גַּם הָיוּ יוֹדְעִים כַּמָּה יְלָדִים הֵם מָלוּ. בְּאֶחָד מֵהַבְּרִיתוֹת שָׁאַלְתִּי אֶת רַבֵּנוּ, מַדּוּעַ רַבֵּנוּ לֹא כּוֹתֵב אֶת מִסְפַּר הַסַּנְדָּקָאוּת שֶׁזּוֹכֶה? וְעָנָה לִי 'כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא גָּלֵא', אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לֹא צָרִיךְ לְפָרְסֵם וְלָדַעַת, בַּשָּׁמַיִם יוֹדְעִים כַּמָּה עוֹשֶׂה וּמָה עוֹשֶׂה...

"וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר" (י"ט, כ"ז) – לֶקֶט ספורים בַּחֲשִׁיבוּת זְרִיזִים מַקְדִּימִים

מָסָפָּר עַל תַּלְמִיד שֶׁל הַ'בַּעַל שֵׁם טוֹב' שֶׁרָצָה לִזְכּוֹת בַּמַּעֲלָה הָעֲצוּמָה שֶׁל לִהְיוֹת מִ"הָעֲשָׂרָה הָרִאשׁוֹנִים" שֶׁמַּגִּיעִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת. בְּאֶחָד מִלֵּילוֹת הַחֹרֶף הוּא הִתְעוֹרֵר לִפְנוֹת בֹּקֶר, כְּשֶׁהָיָה עוֹד חֹשֶׁךְ מֻחְלָט בַּחוּץ, וּמֵהֵר בְּהִתְרַגְּשׁוּת לְבֵית הַכְּנֶסֶת מִתּוֹךְ מַחְשָׁבָה שֶׁיִּהְיֶה שָׁם לְבַדּוֹ.

כְּשֶׁהִגִּיעַ, הוּא הֵפְתִּיעַ לְגַלּוֹת שֶׁבֵּית הַכְּנֶסֶת כְּבָר מָלֵא. הָיוּ שָׁם יְהוּדִים פְּשׁוּטִים - בַּעֲלֵי מְלָאכָה, סַנְדְּלָרִים וְנַגָּרִים - שֶׁכְּבָר סִיְּמוּ לוֹמַר תְּהִלִּים וְהִתְכּוֹנְנוּ לִתְפִלַּת שַׁחֲרִית מִתּוֹךְ דְּמָעוֹת.

הַתַּלְמִיד הָלַךְ לַ'בַּעַל שֵׁם טוֹב' וְסִפֵּר לוֹ מְעַט בְּאַכְזָבָה שֶׁהוּא לֹא זָכָה לִהְיוֹת מֵהָרִאשׁוֹנִים.

עָנָה לוֹ הַ'בַּעַל שֵׁם טוֹב' הַקָּדוֹשׁ בְּחִיּוּךְ: "דַּע לְךָ, שֶׁכְּשֶׁהַיְּהוּדִים הַפָּשׁוּטִים הָאֵלֶּה מִתְגַּבְּרִים עַל שְׁנָתָם, עוֹזְבִים אֶת הַמִּטָּה הַחַמָּה וְרָצִים בַּחֲשֵׁכָה אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת מִתּוֹךְ רָצוֹן פְּנִימִי טָהוֹר - רַעַשׁ הַפְּסִיעוֹת שֶׁלָּהֶם בַּשֶּׁלֶג מְעוֹרֵר שִׂמְחָה עֲצוּמָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וּפוֹתֵחַ אֶת כָּל שַׁעֲרֵי הַשָּׁמַיִם לַתְּפִלּוֹת שֶׁל כֻּלָּנוּ".

שְׁעוֹת הַבֹּקֶר אוֹצָר רוּחָנִי

מָרָן הַחָזוֹן אִישׁ זצ"ל הָיָה יָדוּעַ בְּהַקְפָּדָתוֹ הָעֲצוּמָה עַל נְצוּל כָּל רֶגַע, וּבְמֻיָּחָד עַל תְּפִלָּה בִּזְמַנָּהּ בְּהַשְׁכָּמָה.

בְּאַחַת הַתְּקוּפוֹת בְּחַיָּיו, כְּשֶׁהָיָה חַלָּשׁ מְאֹד וְלֹא חָשׁ בְּטוֹב, הָרוֹפְאִים הוֹרוּ לוֹ לָנוּחַ וְלִשְׁמֹר עַל כּוֹחוֹתָיו. לַמְרוֹת זֹאת, הוּא הִמְשִׁיךְ לָקוּם מֻקְדָּם מְאוֹד בַּבֹּקֶר לַתְּפִלָּה.

יוֹם אֶחָד, שָׁאַל אוֹתוֹ אֶחָד מִמְּקָרְבָיו כֵּיצַד יֵשׁ לוֹ אֶת הַכּוֹחַ הַפִּיזִי לָקוּם מֻקְדָּם כָּל כָּךְ כְּשֶׁהוּא כָּל כָּךְ זָקוּק לְשֵׁנָה.

הֶחָזוֹן אִישׁ חִיֵּךְ אֵלָיו וְהֵשִׁיב: "תְּתָאֵר לְךָ שֶׁאָדָם הָיָה מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹצָר עָצוּם וְנָדִיר קָבוּר בַּחֲצֵרוֹ, וְהַזְּמַן הַיְחִיד שֶׁבּוֹ מֻתָּר לוֹ לַחְפֹּר וּלְהוֹצִיא אוֹתוֹ הוּא לִפְנוֹת בֹּקֶר. הַאִם הוּא הָיָה מַרְגִּישׁ עֲיֵפוּת? הַאִם הוּא הָיָה מַצְלִיחַ לִישֹׁן בְּכָלָל מֵרֹב הִתְרַגְּשׁוּת? כְּשֶׁאָדָם מֵבִין שֶׁשָּׁעוֹת הַבֹּקֶר הַמֻּקְדָּמוֹת הֵן אוֹצָר רוּחָנִי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תַּחְלִיף - הָעֲיֵפוּת פָּשׁוּט נֶעֱלֶמֶת.

הַשֶּׁמֶשׁ הַמָּסוּר

בָּאַחַת הַקְּהִלּוֹת, חַי יְהוּדִי פָּשׁוּט וְצָנוּעַ, שֶׁלֹּא יָדַע קְרֹא וּכְתֹב בְּצוּרָה חֲלָקָה, אֲבָל הַלֵּב שֶׁלּוֹ הָיָה בּוֹעֵר מֵאַהֲבַת ה'. הוּא הָיָה זֶה שֶׁזָּכָה לְהַחֲזִיק בַּמַּפְתְּחוֹת שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת.

בְּכָל בֹּקֶר, הַרְבֵּה לִפְנֵי שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ עָלְתָה, הוּא הָיָה מַגִּיעַ רִאשׁוֹן, פּוֹתֵחַ אֶת הַדְּלָתוֹת, מְנַקֶּה אֶת הַסַּפְסָלִים מִתּוֹךְ אַהֲבָה וּמַכְנִין אֶת הַסִּדּוּרִים לְכָל הַמִּתְפַּלְּלִים.

פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ רַב הָעִיר לְבֵית הַכְּנֶסֶת מֻקְדָּם מֵהָרָגִיל, וְעָמַד בְּשֶׁקֶט מֵאֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת הַפְּתוּחָה לְמֶחֱצָה.

הוּא שָׁמַע אֶת אוֹתוֹ יְהוּדִי מְסַדֵּר אֶת הַמָּקוֹם, מְרִים אֶת עֵינָיו וּמְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּפַשְׁטוּת: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי לֹא חָכָם וְלֹא יוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנוֹת גְּדוֹלוֹת כְּמוֹ הָרַבָּנִים, אֲבָל קַמְתִּי מֻקְדָּם וּפָתַחְתִּי לְךָ אֶת הַבַּיִת, וְסִדַּרְתִּי אוֹתוֹ שֶׁיִּהְיֶה נָעִים וּמוּאָר בִּשְׁבִילְךָ וּבִשְׁבִיל הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ שֶׁיָּבוֹאוּ עוֹד מְעַט לְהִתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ. קַבֵּל אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה כִּתְפִלָּה שֶׁלִּי".

הָרַב בָּכָה מֵהִתְרַגְּשׁוּת, וְאָמַר לְאַחַר מִכֵּן שֶׁלִּתְפִלָּה כָּזוֹ - שֶׁבָּאָה מִתּוֹךְ טָהֳרַת לֵב, פְּשָׁטוּת וְהַשְׁכָּמָה מִתּוֹךְ חִבּוּב - אֵין שׁוּם מָסָךְ אוֹ שַׁעַר שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲמֹד בְּפָנֶיהָ בְּדֶרֶךְ לְכִסֵּא הַכָּבוֹד.

"וְאַבְרָהָם בֶּן מְאַת שָׁנָה בְּהִוָּלֶד לוֹ אֵת יִצְחָק בְּנוֹ" (כ"א, ה) – אֵין יֵאוּשׁ כְּלָל בָּעוֹלָם

בְּפָרָשָׁתֵנוּ מוּבָא עַל אַבְרָהָם וְשָׂרָה שֶׁהָיוּ עֲקָרִים וְהִגִּיעוּ לְגִיל זִקְנָה, כֻּלָּם הִתְיָאֲשׁוּ מִזֶּה שֶׁיִּהְיוּ לָהֶם יְלָדִים, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר 'הֵיפָּלֵא מֵהַשֵּׁם דָּבָר'. וְכָךְ גַּם בְּגִיל מֵאָה לְאַחַר שֶׁאֵין שׁוּם סִכּוּי וְכֻלָּם מְיָאֲשִׁים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְאֶה לָנוּ שֶׁתָּמִיד בְּמַצָּבִים הֲכִי קָשִׁים הוּא יָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ בַּדְּרָכִים שֶׁלּוֹ.

רַבִּי צָדוֹק הַכֹּהֵן מִלּוּבְלִין מֵבִיא עַל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ מִכְּאָן יְסוֹד גָּדוֹל שֶׁכָּל בְּנֵי הָאָמָּה הַיִּשְׂרְאֵלִית הָיָה אַחַר הַיֵּאוּשׁ הַגָּמוּר. כְּשֶׁשּׁוּם אָדָם לֹא הֶאֱמִין שֶׁיִּכּוֹלָה לִהְיוֹת יְשׁוּעָה וְאָז הֵרְאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִפָּלֵא מִמֶּנּוּ דָּבָר. מוֹסִיף רַבִּי צָדוֹק, מֵאֵת הַשֵּׁם הָיְתָה זֹאת שֶׁיִּהְיֶה בְּנֵי הָאָמָּה דְּוָקָא אַחַר הַיֵּאוּשׁ הַגָּמוּר שֶׁלֹּא הֶאֱמִין שׁוּם אָדָם וְזֶה הָיָה רָצוֹן הַשֵּׁם שֶׁיְּסוֹד הָאָמָּה יִהְיֶה דְּוָקָא מִתּוֹךְ הַיֵּאוּשׁ הַזֶּה. כִּי זֶה כָּל הָאָדָם הַיִּשְׂרְאֵלִי לְהַאֲמִין שֶׁאֵין לְהִתְיָאֵשׁ כְּלָל, וְאֵין לַחֲקֹר בַּחֲקִירוֹת לָמָּה עָשָׂה הַשֵּׁם כָּכָה. אֶלָּא לְעוֹרֵר בָּנוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בְּכָל יְכָלְתּוֹ, בְּכָל מָצָב וּבְכָל עֵת. אֵין לַיְּהוּדִי לְהִתְיָאֵשׁ מִשּׁוּם דָּבָר, בֵּין בְּעִנְיְנֵי הַגּוּף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, אֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ אַל יִמְנַע מֵהָרַחֲמִים, בֵּין בְּעִנְיְנֵי הַנֶּפֶשׁ, אֲפִלּוּ נִשְׁתַּקֵּעַ לַמָּקוֹם שֶׁנִּשְׁתַּקֵּעַ וְחֵטְא בְּדָבָר שֶׁאָמְרוּ זַ"ל שֶׁאֵין תְּשׁוּבָה מוֹעֶלֶת חָס וְשָׁלוֹם (זֹהַר), אוֹ שֶׁתְּשׁוּבָתוֹ קָשָׁה, אוֹ שֶׁרוֹאֶה עַצְמוֹ מִשְׁתַּקֵּעַ וְהוֹלֵךְ בְּעִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה, אַל יְתָיְאֵשׁ בְּעַצְמוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא יוּכַל לְפָרֵשׁ עוֹד, כִּי אֵין יֵאוּשׁ כְּלָל אֲצֶל אִישׁ יְהוּדִי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲזֹר בְּכָל עִנְיָן.

בְּדוֹרֵנוּ אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עַל יֵאוּשׁ בְּלִי לְהָבִיא מֵחָכְמָתוֹ שֶׁל רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב. שֶׁהִפְלִיג מְאֹד בְּגֹדֶל מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה. כִּי תְּשׁוּבָה גְּבוֹהָה לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה, עַל כֵּן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם. וְהָעִקָּר שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִלְּצַעֵק אֶל ה' וּלְהִתְחַנֵּן וּלְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תְּמִידִי (שִׂיחוֹת הַר"ן). אוֹמֵר רַבִּי נַחְמָן, שֶׁכַּאֲשֶׁר לָאָדָם יֵשׁ כְּתֹבֶת לְכָל חֶסְרוֹנוֹתָיו וְיוֹדֵעַ אֶל מִי לִפְנוֹת, אָז בֶּאֱמֶת אֵין יֵאוּשׁ כְּלָל, מִשּׁוּם, 'הֵיפָּלֵא מֵהַשֵּׁם דָּבָר'. וְתָמִיד אֲבָל תָּמִיד עָלֵינוּ לִזְעֹק אֶל הַשֵּׁם בְּכָל מָצָב וְאָז בָּאָה הַיְשׁוּעָה.

בִּבְרֵכַת הַתּוֹרָה

"לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן" [משלי ט"ז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי : יעקב בן רחל וצדוק : מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף זצ"ל
מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף : הרב מאיר נסים בן כמסאנה
מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף : דינה בת שרה : הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל
נפתלי בן רוזה : אברהם בן שמעה : גורג'י בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית
רבי מאיר בן אשר : יוסף חיים בן לאה : יהודה בן טובה : בן ציון קליין
שלמה בן זוהרה : יעקב בן סאלם : חיים בן דוד ורחל : אפרים בן מדלן
אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם : רפאל בן תמו
אפרים בן ציון ורבקה : עופר בן יחיא: דויד (רוג'ה) בן שמחה: מרדכי בן אוסנת
משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה : נפתלי ממן בן יקוט
שמחה בת סרח : יפה נדרה בת נעימה : רוזה בת שמשון : דליה בת חיים
הגר בת אהרן והרטה : כתון בת חביבה : אהובה (דייזי) בת טובה
רחל בת חנה : חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה : חנה בת אביבה וראובן
שושנה נוואל בת שדרה : רבקה בת רחל : מורבריד אוסנת בת מרים

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה
גילי בלומנר, אלעזר בן שמחה, יצחק בן גיטי

זיווג הגון: אליעד יעקב בן פאולה : יצחק בן חיה : אליהו בן אילנה : רחלי בת זהבה
עדינה בת שמחה : בתיה בת אסתר: הדר ברטה ורוני איילת בנות כרמית
נעמה בת אסתר : תמר בת פאולה : אריק בן חיה : שלי בת חיה : הילה בת דניאלה

לזרע של קיימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה : ליאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה : שירה בת שושנה
שמחה צביה בת רחל : יובל בן שלומית
רחל בת חיה : לאה רחל בת איריס : טריק בת למלם
ויקטוריה תקוה בת רינה : דניאלה בת עופרה
מאיר יעקב בן רחל : הילה בת ישראלה
מירי בת סוזן :חיים יוסף בן איריס :סהר בת שהאין

לרפואת:
אהרון בן רוזה :משה בן רוזה :אהרון בן מרים
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל : אברהם בן אנט
עודד בן הגר : גולן בן דינה : אסתר בת שושנה
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליט בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות : מרים קרן בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה : אסתר בת שולמית
רחל בת נוארה : רות בת לינה : נורית בת רחל
לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה

להזמנות, להקדשות **ולתרומות** במייל:
Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים